

Forfatter: Holberg, Ludvig

Titel: Udrag fra Seks komedier

Citation: Holberg, Ludvig: "Seks komedier", i Holberg, Ludvig: *Seks komedier*, udg. af Jens Kr. Andersen, Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 1994, s. 479.
Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-holberg14val-shoot-idm139796476351360/facsimile.pdf> (tilgået 18. juli 2024)

Anvendt udgave: Seks komedier

Ophavsret: Udgiver har den fulde ophavsret.

Dog kan værket gengives i det omfang som det følger af ophavsretsretlige undtagelser om citat, kopiering til privat brug mv. Desuden kan der ske kopiering til undervisningsbrug mv. i det omfang som det følger af aftaler indgået med Copydan og tilsvarende institutioner.

Nogle af værkerne i Arkiv for Dansk Litteratur er dog helt fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit.

Du kan finde hvilke værker fra Arkiv for Dansk Litteratur som er frie i [denne liste](#). Har du spørgsmål til benyttelsen af et værk, kan du kontakte udgiver: [Det Danske Sprog- og Litteraturselskab](#)

Manerer, og ikke som godmodig, skikkelig og rar, men sløv til Dagligdags og despotisk i Rusen.» (*Dansk Skuespilkunst. Portrættstudier*, Kbh. 1880, p. 307f).

Holberg-forskeren C.W. Smith (*Om Holbergs Levnet og populære Skrifter*, 1858) og litteraturhistorikeren N.M. Petersen (1791-1862) havde allerede tidligere understreget, at Holberg udtrykte sin oprigtige mening i komediens morale, og at baronen fra Holbergs hånd ikke var »Andet end en munter og dannet Mand, der har Lyst til et psykologisk Experiment« (Smith, p. 175, jvf. N.M. Petersen: *Bidrag til den danske Litteraturs Historie* IV,2, Kbh. 1858, p. 628f) – uden at det dog foreløbig fik betydning for den almindelige opfattelse af komedien.

At det var dette synspunkt, der – historisk set – var det rigtige, dvs. det oprindelige, og at den positive opfattelse af Jeppe skyldtes senere tiders behov for omfortolkning – det blev først udførligt dokumenteret med antidemokraten Harald Nielsens veloplagt polemiske bog *Holberg i Nutidsbelysning* fra 1923, som helt er viet behandlingen af dette spørgsmål. Derimod rummede Edvard Brandes' karakteristik af en naturalistisk Jeppe ingredienser, der – som vi har set ovenf. – foregreb nyere opførelses fortolkninger af figuren som rå revolutionær, omend disse mere viser den retfærdigt hævnende oprører – altså en fundamentalt *positiv* person – end Edvard Brandes' frastødende »menneskedyr«.

Medens Rahbek med hensyn til *Jeppe* gjorde sig til talsmand for det oprindelige, Holberg'ske syn på komedien og dens hovedperson, er det modsatte tilfældet med hans omtale af Erasmus Montanus som »et godmodigt, men og [dvs. også] som et forstandigt ungt Menneske« (*Om Ludvig Holberg som Lystspildigter og om hans Lystspil* III, Kbh. 1817, p. 182). Hermed fjerner han sig fra Holberg og baner vejen for idealismens opfattelse af figuren, som rådede i første halvdel af 19. årh. Lad os se på tre fremtrædende skribenters behandling af Holbergs student:

Fru Gyllembourg tog komediens personkonstellation til mønster i sin samtidsroman *Montanus den Yngre* (1837), hvor Conrad, Erasmus' sidestykke, til alles tilfredshed optages i familiefirmaet, efter at en ideologisk konflikt med det borgerlige milieu er bilagt (Conrad er i Amerika blevet republikaner).